

ΚΩΣΤΑΣ ΛΑΛΙΩΤΗΣ

Του ΣΤΕΦ. ΚΑΣΙΜΑΤΗ

Φωτ.: Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

«ΤΟ 2000 ΘΑ ΕΙΜΑΙ ΜΟΛΙΣ 49 ΕΤΩΝ!»

Μας υποδέχεται: «Είναι καιρός να ιδρυθεί
η νέα Φιλική Εταιρεία»...

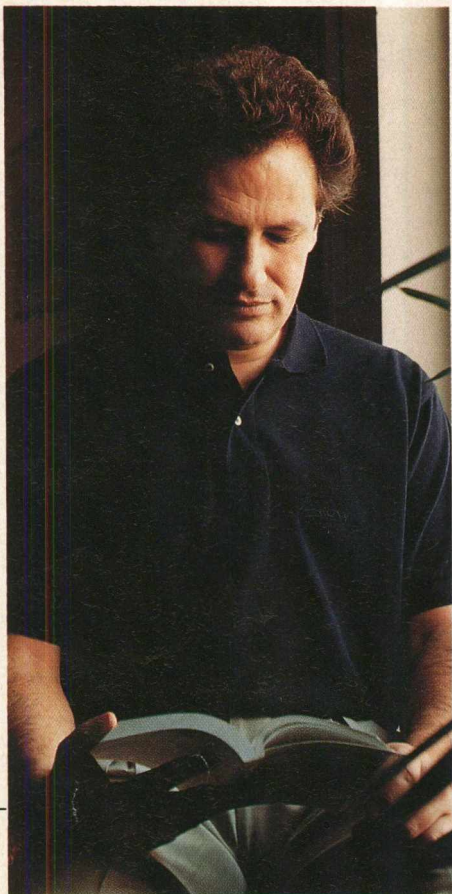
Κάθεται απέναντι: «Μη με ρωτήσετε πάλι
για δελφίνους. Τους έστειλα όλους να δουν
το "Ραν" και το "Εξκάλιμπερ"»...

Φέρνει καφέ: «Ιλαρώς διαπλέομεν
ωκεανόν. Είμαι σοσιαλιστής γιατί νιώθω
χριστιανός»...

Τσιγάρο άφιλτρο: «Με τους ανθρώπους της
διαφήμισης αισθάνθηκα συγγένεια - όχι
ταύτιση»...

Ο Κώστας Λαλιώτης μιλά ύστερα από
πολύμηνη σιωπή, αλλά όχι απουσία. Και
λέει πολλά για τον Ανδρέα και τη «φυλή»
του Ντόλτσε, για τον τέως βασιλιά και το
Σαββόπουλο, για την οικογένεια και το
λαϊκισμό.

O

κ. Γ. Κουρήs
ξεκίνησε από
“πειρατής”, έφτιαξε
“συγκρότημα” και τώρα
θέλει να γίνει “θεσμός”.
Η συνείδηση και τα μέσα
του, όμως, παραμένουν
αγκυλωμένα
στο αντεργκράουντ.
Το ΠΑΣΟΚ
γεννήθηκε και
μεσουράνησε πριν απ’
αυτόν και θα
μεγαλουργήσει και μετά
απ’ αυτόν».

Η συνέντευξη με έναν πολιτικό απαιτεί γύρω στις έξι ώρες. Με τον Κώστα Λαλιώτη, όμως, έναν αιρετικό και τελειομανή της πολιτικής, η συνέντευξη απαιτεί... ένα μήνα - κι αυτό αν είσαι τυχερός. Πολύ περισσότερο, καθώς ο Κ. Λαλιώτης, το άλλοτε «enfant terrible» της αριστεράς, την περίοδο αυτή βρίσκεται στο τελευταίο στάδιο της εξόδου του από μια περίοδο προσωπικών αναζητήσεων, για την οποία ορισμένοι του απέδωσαν το στίγμα του «αναχωρητή».

Σε κάποιες ερωτήσεις, ωστόσο, για θέματα όχι και τόσο απλά, έχει έτοιμες τις απαντήσεις.

Λέει χωρίς πρόβλημα κι αμέσως την άποψή του για προβλήματα και όψεις της νεοελληνικής ζωής:

● **ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ:** «Οι τρομοκράτες της “17 Νοέμβρη” παριστάνουν τους τιμωρούς, ενώ ουσιαστικά είναι παρανοϊκοί δολοφόνοι, που για λόγους υπαρξιακών αφαιρούν ζωές άλλων ανθρώπων. Είναι οι αποκλειστικοί πολιτικοί αντιπρόσωποι - οι λακέδες του χάρου στην Ελλάδα! Παριστάνουν τους γενναίους και τους άφοβους, ενώ ξέρουν καλά ότι είναι και δειλοί και μίζεροι. Παρ’ όλη την ηθικολογία τους, τρέφουν έναν αθεράπευτο κυνισμό και εγωκεντρισμό».

● **ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ:** «Πιστεύω ότι έχει το διπλό πρόσωπο του Ιανού. Από τη μια πλευρά υπάρχει το πρόσωπο του πλουραλισμού και της διακίνησης των ιδεών. Σε βά-

ζει στον πειρασμό της επιλογής, που είναι και η αρχή της συμμετοχής στη δημοκρατία. Με τους ανθρώπους της ένιωσα συγγένεια - όχι ταύτιση. Από την άλλη πλευρά, υπάρχει το πρόσωπο της αλλοτρίωσης και της παραπλάνησης. Το ερώτημα είναι πότε υπάρχει το ένα και πότε άλλο. Πάντως, σε αυτό το δημιουργικό χώρο της διαφήμισης, τίποτε δεν είναι άσπρο και τίποτε μαύρο».

● **ΓΙΑ ΤΟ ΓΑΜΟ:** «Έχω ανακαλύψει ότι από αρνητής, σιγά σιγά κατέληξα να γίνω φανατικός προπαγανδιστής του θεσμού. Θεωρώ ότι οι μοναχικοί δρόμοι σε οδηγούν, συνήθως, σε πολύ ελλειπτικούς απολογισμούς ζωής. Χωρίς να ξεχνώ κάποιους γάμους που οδηγούν σε συμβατικούς και συμβιβασμένους απολογισμούς, λέω ότι η οικογένεια είναι πηγή συναισθημάτων αναγινωσκόμενων, ένας χώρος δημιουργικής συνθήκης».

● **ΓΙΑ ΤΗ ΓΛΩΣΣΑ:** «Η φθορά της συμβαδίζει με τον ακρωτηριασμό μας, με την ξεθωριασμένη ταυτότητά μας: Τη φθειρούμε και μας φθείρει. Τα όρια της γλώσσας μας είναι και τα όρια του κόσμου μας, αλλά και των ευαισθησιών μας. Η έγνοια μας γι’ αυτήν πρέπει να γίνει πάθος ζωής και όχι μόδα».

● **ΓΙΑ ΤΗ ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΟΥ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΡΗ ΤΟΥ:** «Προσωπικά, δεν μπορώ να φανταστώ την παρουσία μου έξω και πέρα από τον έρωτα και την αγάπη μου προς τη Μαρίνα και τη Νίκη. Στα μάτια της Νίκης διαβάζω τον πόθο και την αλήθεια για τη ζωή και σαν σταθερό σημείο της αναφοράς μου στη Μαρίνα λέω κάθε φορά παραφράζοντας το

Σαββόπουλο: "Μαρίνα σε φοβάμαι, Μαρίνα σ' αγαπώ".

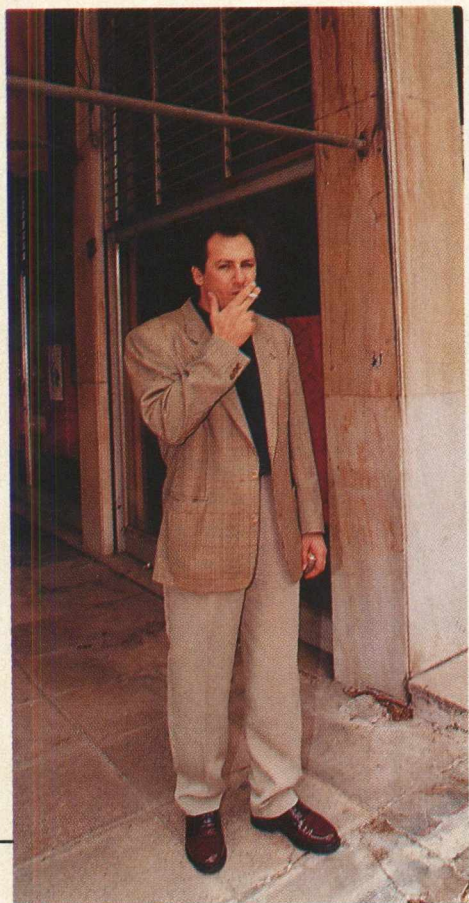
Ανθρωπος κατ' εξοχήν δύσκολος, αλλά ταυτοχρόνως πολύ ειλικρινής για να τον πεις «δύστροπο». Όσοι τον γνωρίζουν, έστω και ελάχιστα, καταλαβαίνουν ότι παίρνει τη ζωή πολύ σοβαρά: βρίσκεται σε μια συνεχή διαδικασία επίπονου αυτοπροσδιορισμού. Αρκεί να τον δει κανείς στο γραφείο του, περιστοιχιζόμενο από ένα πλήθος καρτέλες σημειώσεων, στις οποίες καταγράφει τις σκέψεις του με μαρκαδόρους διαφόρων χρωμάτων. Μη φανταστείτε, όμως, ότι ο συνδυασμός του πολιτικού και του σκεπτόμενου ανθρώπου τον κάνει βαρύ και ανιαρό. Διαθέτει μια «ασεβή» αίσθηση του χιούμορ, που είναι η προσωπική του έξοδος κινδύνου. Και πρώτα απ' όλα τη στρέφει κατά του εαυτού του. Μιλώντας, για παράδειγμα, για τον ενεργό ρόλο του στα γεγονότα του Πολυτεχνείου το 1973, ξεσπάει σε γέλια, λέγοντας «...τώρα γίνομαι δακρύβρεκτος».

Παραδέχεται ότι έχει μια «αιρετική» σχέση με την πολιτική - ή, ακριβέστερα, «με την κατεστημένη αντίληψη για την πολιτική»: «Η στάση μου στην πολιτική δημιουργείται από τη σύνθεση της πίστης με την αμφιβολία μου. Αυτός ο συνδυασμός μπορεί να κάνει έναν πολιτικό ευαίσθητο, ειλικρινή, δημιουργικό και κάνει την πολιτική μέσον, όχι αυτοσκοπό. Σημασία έχει ποια κουλτούρα φέρνεις στην πολιτική. Από πού ξεκινάς και ποιες είναι οι οριακές στιγμές σου. Εγώ είχα την τύχη και την ατυχία

στα είκοσι χρόνια μου να μπω στον ηγετικό πυρήνα ενός υπό διαμόρφωση κινήματος, του ΠΑΣΟΚ. Και όταν χρειάστηκε, στάθηκα και απέναντι στο ρεύμα. Όταν έβλεπα την ελπίδα μου να διαψεύδεται, διαχωρίζα τη θέση μου. Τότε υιοθέτησα τη στάση της σιωπής, που είναι πιο ηχηρή από το φλύαρο λόγο. Σ' αυτήν την πορεία μου, ορισμένοι έδωσαν τη λαθεμένη ερμηνεία ότι είμαι άνθρωπος του παρασκηνίου. Κάθε άλλο. Είμαι άνθρωπος του προσκηνίου! Μάχομαι και λέω πάντα τη γνώμη μου. Με τη στάση μου αυτή, όμως, διακινδυνεύω περισσότερα απ' όσα φαίνονται. Αγχώνομαι γι' αυτά που συμβαίνουν σε μένα, στους άλλους και τη χώρα. Δεν με ενδιαφέρει να βγω... Τα έχω ζήσει όλα αυτά. Αυτά που επιδιώκουν κάποιοι γεροντομπασμένοι, εγώ τα έζησα μικρός. Τη δικαίωσή μου την έχω βρει. Και το παιχνίδι της εξουσίας το είδα από την ουσιαστική του πλευρά, χωρίς να αλλοτριωθώ - την ψυχή μου δεν την πούλησα...».

Ο ίδιος κι οι δελφίνοι

Πολλοί του προσάπτουν, ωστόσο, ότι έχει μια αφ' υψηλού σχέση με την πολιτική, καθώς και ότι τον διακατέχει το σύνδρομο του «συμβούλου του πρίγκιπος»: «Θέλω να το ξεκαθαρίσω: Εμένα η πολιτική με ενδιαφέρει, αλλά από τη σκοπιά που έχω ο ίδιος ορίσει. Θέλω να έχω μια ζωτική σχέση με την πολιτική, που θα μου δίνει τη συγκίνηση της δημιουργίας. Δεν είμαι διατεθειμένος να πουλήσω τις ιδέες μου και την ψυ-

T

ο μυστικό του Πέτρου Κωστόπουλου και του Αρη Τερζόπουλου είναι η αρχή, ότι την ιστορία τη φτιάχνουν οι παρέες. Κάποια στιγμή ένιωσα την επιθυμία να ασχοληθώ επαγγελματικά με τη διαφήμιση κι άρχισα τη συνεργασία μαζί τους. Κάποια άλλη στιγμή ο κύκλος αυτός θα κλείσει».

χή μου στο όνομα οποιουδήποτε σκοπού. Λόγω χαρακτήρος, δεν μπορώ να γίνω δέσμιος των - κατά τη γνώμη μου βλακωδών και γελοίων - κωδίκων του θεάματος, της τυπολατρίας και της εξουσίας. Βέβαια, για να συμμετέχω στις ηγετικές εκφράσεις ενός μεγάλου ρεύματος, καταβάλλω ένα τίμημα - δεν έχω αυταπάτες... Αλλά σ' ένα μεγάλο κίνημα, μπορεί να είμαστε όλοι μαζί, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι είμαστε και όλοι ίδιοι».

Η απέχθειά του για τη ματαιοδοξία δεν σημαίνει ότι στερείται φιλοδοξιών. Τονίζει την ταύτισή του με το ΠΑΣΟΚ και, χαμογελώντας, παρατηρεί: «Όταν με ρωτούν πιεστικά για τις φιλοδοξίες μου, απαντώ με μια σιβυλλική φράση: Το 2000 θα είμαι μόλις 49 χρόνων! Αλλωστε, οι σημερινές "δελφινολογίες" είναι ένα θέατρο σκιών - δεν με ενδιαφέρουν, δεν με εμπνέουν. Όσοι καταγράφονται ως "ισοϋψείς", "δοτοί", ή "μεταβατικοί διάδοχοι" αδικούνται και ευτελίζονται. Αυτή η φιλολογία είναι μια παραπολιτική μιζέρια που παραμορφώνει τα πραγματικά προβλήματα του ΠΑΣΟΚ. Οι προβληματισμοί του ΠΑΣΟΚ για το ΠΑΣΟΚ δεν πρέπει να σχετίζονται με τους ρόλους, αλλά αποκλειστικά με το περιεχόμενο της πολιτικής μας - ενόψει της συντριπτικής ήττας της δεξιάς στις εκλογές (όποτε κι αν γίνουν). Όλοι μας οφείλουμε να διασφαλίσουμε τη συνέχεια και την αναγέννηση του ΠΑΣΟΚ, μέσα από αντιπαραθέσεις, συνθέσεις και συμφωνίες. Σήμερα το ΠΑΣΟΚ χρειάζεται τη σοφία του Ανδρέα Παπαν-

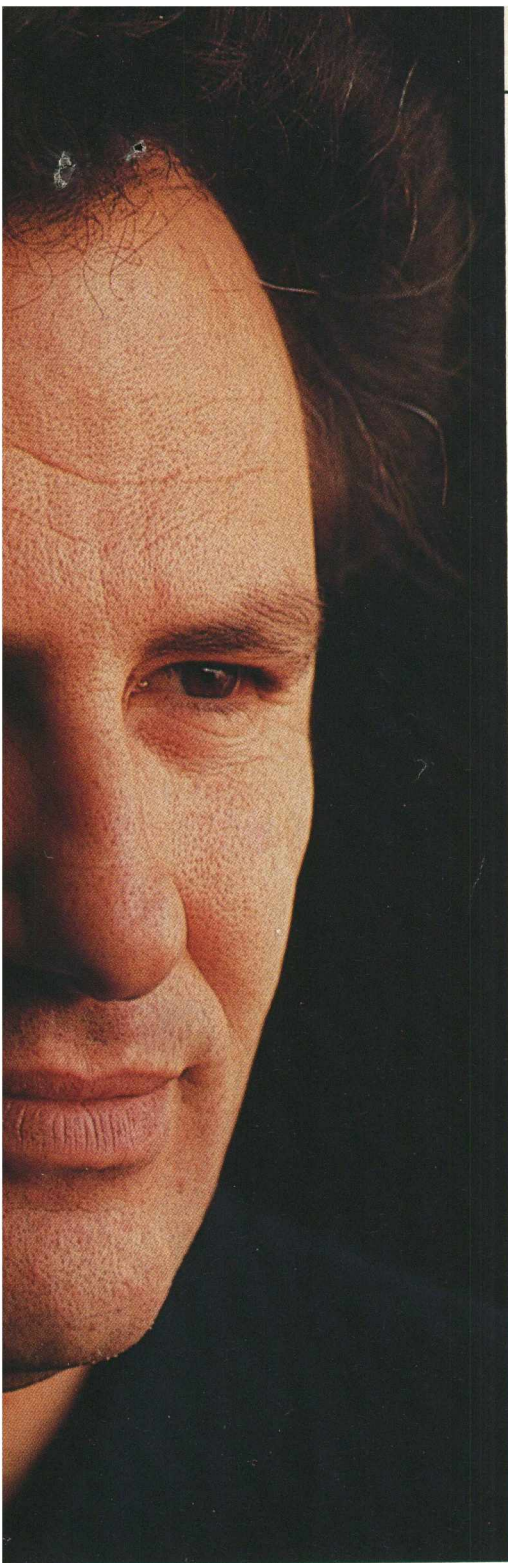
δρέου - και εννοώ τη δύναμη της ακτινοβολίας του, τις ιδέες και τα οράματά του για το μέλλον. Βέβαια, κάποια στιγμή, κάποια πρόσωπα πρέπει να κληθούν να παίξουν έναν ηγετικό ρόλο. Είναι αυτονόητο ότι θα επιλεγούν από τα συλλογικά όργανα, με δημοκρατικές διαδικασίες, όπως ορίζει το καταστατικό μας. Υπάρχουν, επίσης, οι εμπειρίες των άλλων κομμάτων της Ευρώπης, από τα οποία μπορούμε να αντλήσουμε πολλά, όσον αφορά την εναλλαγή ρόλων και ευθυνών. Για όσους, όμως, σκέπτονται να μπουν στον πειρασμό των "μικρομεγαλισμών", έχω να πω ότι δεν θα πρέπει να έχουν την αυταπάτη ότι το ΠΑΣΟΚ μπορεί να καθηλωθεί σε παρωχημένα πρότυπα, με πρόσωπα που θα παριστάνουν "τον Ανδρέα στη θέση του Ανδρέα". Όταν η ιστορία επαναλαμβάνεται, μοιάζει με φάρσα. Λοιπόν, συνιστώ φιλικά στους "δελφίνους" να εντρυφήσουν σε τρεις ταινίες: το "Ραν", το "Εξάκιμπερ" και το "Τίμημα της εξουσίας". Αν δεν τους αρέσει ο κινηματογράφος, ας μελετήσουν εμβριθώς το βιβλίο "Πρώτος μεταξύ ίσων" του Τζέφρι Αρτσερ»!

Το ερώτημα που ανακύπτει όμως είναι κατά πόσο είναι έτοιμο το ΠΑΣΟΚ για τη μετεξέλιξή του: «Νομίζω ότι έχει κατανοήσει ότι μπήκαμε πλέον σε ένα νέο ιστορικό κύκλο - ο κύκλος της μεταπολίτευσης παρήλθε και μαζί του έχουν παρέλθει οι δομές της εποχής και οι σχέσεις των ανθρώπων με την πολιτική. Όμως το να αλλάξει το ΠΑΣΟΚ, δεν σημαίνει απλώς "να φορέσει τα

ρούχα του αλλιώς". Χρειάζεται να προχωρήσει στην υπέρβαση του εαυτού του, χωρίς να αρνείται το παρελθόν του. Και η υπέρβαση πρέπει να οδηγηθεί μέχρι τα άκρα: χρειάζεται η επανίδρυση του ΠΑΣΟΚ, μέσα από την αναγέννηση του πολιτικού του λόγου και του προγράμματός του»!

Θα γυρίσει ο βασιλιάς;

Σχετικά με την Ευρώπη, διαπιστώνει ότι ζούμε μια μεταβατική και αντιφατική περίοδο, «κατά την οποία, ενώ ενισχύεται η τάση για υπερεθνικούς θεσμούς, ταυτόχρονα αναζωπυρώνονται και οι εθνικιστικές διεκδικήσεις». Ανησυχητικότερη θεωρεί τη μεταφορά του φαινομένου και στην καρδιά των μεγάλων πόλεων: «Θα έχουμε τη

την πικρία του με τρόπο ειρωνικό: «Οι επιπτώσεις του φαινομένου αφορούν τα επόμενα 20-30 χρόνια, που είναι μέσα στα όρια της ζωής μας. Μια ανάλογη προοπτική έπρεπε να είχαν κι εκείνοι που στις δεκαετίες του '50 και του '60 καθόριζαν την τύχη της Ελλάδας... Κι όχι μετά από 30 χρόνια να βρεθούμε με το μισό πληθυσμό της χώρας στην Αθήνα. Αλλά όταν μιλά κανείς για προοπτική και σχεδιασμό τον λέμε ρομαντικό, γραφικό, κουλτουριάρη ή ακατάληπτο...».

Σημείο σύγκλισης των ανησυχιών του για τις εξελίξεις είναι η συρρίκνωση του ελληνισμού, τον οποίο δε διστάζει να προσδιορίσει ως «έθνος ανάδελφο», χωρίς την παραμικρή διάθεση ειρωνείας: «Ανάμεσα σε δυο υποψήφιες περιφερειακές δυνάμεις (την Ιταλία και την Τουρκία) και στις πρωτοβουλίες τους, που φιλοδοξούν να αναπαραστήσουν την σύσταση της αστροσυγκριτικής και της οθωμανικής αυτοκρατορίας, η Ελλάδα βρίσκεται απομονωμένη ανάμεσα στον καθολικισμό και το ισλάμ - μόνη με την ορθοδοξία».

Οι κίνδυνοι από την κρίση της βαλκανικής απειλούν μάλιστα ακόμη και την πολιτειακή δομή (!) της Ελλάδας: «Η προοπτική της παλινόρθωσης των δυναστειών προωθείται για όλες τις χώρες της περιοχής. Εμείς δεν αποτελούμε εξαίρεση. Μέσα στην αποσύνθεση του μεταπολιτευτικού κύκλου, ιδίως ύστερα από μια εθνική τραγωδία (που θα αποδίδεται τάχα στους πολιτικούς της δημοκρατικής περιόδου), μπορεί να φυτρώσει και ο Κωνσταντίνος Γλίξμπουργκ, με το φωτοστέφανο του σωτήρα, πρώτα ως προσωπικότητα κι έπειτα ως θεσμός. Ας προσέξουμε πόσο συστηματικά παρεμβαίνει. Κατασκευάζει την εικόνα του βάσει σχεδίου...».

Ο Κώστας Λαλιώτης ξαναβρίσκει την καυστικότητα του όταν κρίνει την κυβερνητική πολιτική: «Η σημερινή κυβέρνηση δεν μπόρεσε να σχεδιάσει την εξωτερική πολιτική με βάση τα νέα δεδομένα. Απλώς αφέθηκε να πιστεύει ότι είτε οι ΗΠΑ είτε η ΕΟΚ μας επεφύλασσαν ειδικούς ρόλους. Αποδείχθηκε, όμως, ότι αυτοί δίδονται σε άλλους ερήμην μας και, το χειρότερο, εναντίον μας! Το ίδιο άστοχη ήταν η πεποίθηση του κ. Σαμαρά ότι θα γίνουμε η ασπίδα της Ευρώπης προς το ισλάμ. Αλλά η ανοησία και η έξη της εξάρτησης μας κάνουν να είμαστε βασιλικότεροι του βασιλέως. Με αυτές τις αστόχαστες θέσεις τους, η Ν.Δ. και ο κ. Σαμαράς θέλησαν να μας κάνουν "σταυροφόρους χωρίς σταυρό"».

Η κρίση του σύγχρονου ελληνισμού είναι πολύπλευρη και βαθιά, πιστεύει ο κ. Λαλιώτης: «Πάσχουμε από το "σύνδρομο του Τιτανικού". Ενώ γύρω μας πλέουν τα παγόβουνα, εμείς τραγουδάμε και χορεύουμε... "Ιλαρώς διαπλέομεν ωκεανόν", που λέει ο ψαλμός των ευαγγελιστών. Η διαπίστωση αφορά τους πάντες, όλη την κοινωνία μας και, ασφαλώς, την πολιτική και τους πολιτι-

κούς. Η απειλή της Τουρκίας είναι πραγματική. Απειλείται, πλέον, η ίδια η ιστορική κοίτη του ελληνισμού! Γεγονός που αφορά και την αδυναμία της ίδιας της Ελλάδας να αντισταθεί, ενισχύοντας την ταυτότητά της, μέσα από την ταυτόχρονη συσχέτισή της με την ορθοδοξία και τη δυτική σκέψη».

Η νέα «Φιλική εταιρεία»

Υπάρχουν, άραγε, ενδείξεις αφύπνισης; «Ναι, υπάρχουν! Διαπιστώνω ότι σήμερα ο σχετικός προβληματισμός, που πάντα υπήρχε, εκφράζεται με πολύ περισσότερο σθένος. Είναι θέμα χρόνου αυτές οι φωνές να ενωθούν. Η εποχή που ζούμε επιβάλλει μια ανάταση! Επιβάλλει την αναζήτηση μεγάλων ιδεών! Εξω και πέρα από τα κόμματα μπορεί να συγκροτηθεί μια νέα "Φιλική Εταιρεία" (σήμερα ακούγεται σα σχήμα λόγου, θα μπορούσε όμως και να μην ήταν...) με σκοπό τη συσπείρωση του ελληνισμού, όπου κι αν βρίσκεται στη γη - αλλά και των φιλελλήνων! Και ως πρώτο βήμα θα μπορούσε ν' αρχίσει η επεξεργασία του μινιμουμ των θέσεών μας για την εξωτερική πολιτική από τη μόνιμη επιτροπή εξωτερικών υποθέσεων της Βουλής - πρόταση που είχε υποβάλει παλαιότερα το ΠΑΣΟΚ και την απέρριψε ο κ. Μητσotάκης. Θα πρέπει να τεθεί και πάλι, περισσότερο ολοκληρωμένη».

— Μακροπρόθεσμα, όμως, η αποτελεσματική αφύπνιση του ελληνισμού δεν απαιτεί κι ένα νέο αναπτυξιακό προσανατολισμό;

«Ασφαλώς, διότι στο βρόγχο του μουσουλμανικού τόξου προς βορρά και του τουρκικού προς ανατολάς, εμείς θα πρέπει να αντιπαραθέσουμε το δικό μας παραμεθόριο τόξο. Αυτό συνεπάγεται την προτεραιότητα της κοινωνικής, πολιτισμικής και οικονομικής ανάπτυξης των περιοχών, από την Ηπειρο μέχρι το Καστελλόριζο. Κάτι που μου φέρνει στο νου την πρωτοβουλία της Νέας Γενιάς για τη Χάλκη... Σημασία έχει να δούμε πώς θα διατάσσονται γεωγραφικά τα 10 εκατομμύρια των Ελλήνων το έτος 2020, έναντι των 90 εκατομμυρίων Τούρκων».

Είναι φυσικό, επομένως, ότι ο Κ. Λαλιώτης όχι μόνο δεν έχει επιφυλάξεις απέναντι στην τάση του «ελληνοκεντρισμού», αλλά - αντιθέτως - τη θεωρεί «όρο επιβίωσης». «Βέβαια, η βασική τροχιά μας πρέπει να είναι ευρωπαϊκή. Αλλά το επίκεντρο πρέπει να είναι η ιδιαιτερότητά μας. Προσοχή, δεν εννοώ μοναδικότητα - αυτό είναι ένα λάθος στο οποίο πέφτουν πολλοί και νομίζουν ότι είμαστε ο περιούσιος λαός... Εχουμε το προνόμιο να είμαστε ανάδελφοι. Το μόνο αντίστοιχο παράδειγμα με την περίπτωσή μας είναι του Ισραήλ. Δεν πιστεύω, όμως, ότι πρέπει να μπορούμε στον πειρασμό να μιμηθούμε την επιθετικότητα του Ισραήλ».

Η επιμονή του στο θέμα της ορθοδοξίας, οδηγεί τη συζήτηση στο χριστιανισμό: «Τα κοινά στοιχεία μεταξύ χριστιανισμού και σοσιαλισμού είναι αξιοσημείωτα. Ο πρώτος δίνει τη σωτηρία στην άλλη ζωή, ο δεύτε-

«βαλκανοποίηση» των μεγάλων πόλεων - φαινόμενο ανάλογο με αυτό που συμβαίνει στη Νέα Υόρκη, όπου τα εσωτερικά σύνορα οριοθετούνται με βάση την εθνότητα, τη θρησκεία, την κοινωνική θέση. Η βαλκανοποίηση θα απειλήσει ακόμη και την Αθήνα - τηρουμένων των αναλογιών. Θα υπάρχει η κοινωνία που θα ζει περιχαρακωμένη στην κατοχή του πλούτου, της γνώσης και της τεχνολογίας, πολιορκούμενη από τον "τέταρτο κόσμο" των νεόπτωχων - του οποίου η κοινωνική και πολιτική αντίδραση θα είναι απροσδιόριστη. Οι μεγάλες πόλεις του προβλεπτού μέλλοντος θα είναι άγριες πόλεις και θα ζουν με το φόβο ενός ακήρυχτου πολέμου».

Εδώ τού είναι δύσκολο να μην εκφράσει

Ο

ταν με ρωτούν τι κάνω, απαντώ ότι το πρωί δουλεύω στον παράδεισο, στα γραφεία των εκδόσεων Τερζόπουλου και το βράδυ στην κόλαση, στα γραφεία της πολιτικής. Η πολιτική, τα Μ.Μ.Ε., η πολιτική και κοινωνική έρευνα είναι ο κόσμος μου ο μικρός, ο μέγας».

ρος την προσφέρει μέσω της ιδανικής κοινωνίας. Για το χριστιανισμό βρέθηκε ο Παύλος, που πάνω στο μήνυμα του Ιησού ίδρυσε την εκκλησίαν, όπως ακριβώς και για το σοσιαλισμό, βρέθηκε ο Λένιν και δημιούργησε το κόμμα. Και οι δύο μορφές οργάνωσης κατέφυγαν στο μανιχαϊσμό: το απόλυτο καλό και το απόλυτο κακό. Υπάρχει επίσης μια παράλληλη διαδρομή στις ιδέες: Αθωότητα, αμαρτία, μετάνοια, εξαγνισμός, λύτρωση - για τους χριστιανούς. Σωστό, λάθος, αυτοκριτική, αναθεώρηση, εμμονή - για τους σοσιαλιστές. Και οι δύο διαμορφώνουν την ηθική τους πάνω στην υπέρβαση της ατομικότητας και στο άνοιγμα προς τον άλλο, προς την κοινότητα. Εγώ εί-

μαι σοσιαλιστής γιατί νιώθω χριστιανός και είμαι χριστιανός γιατί νιώθω σοσιαλιστής! Γιατί η αξία του "αγάπα τον πλησίον σου ως εαυτόν" είναι διαχρονική και πανανθρώπινη».

Και ο Σαββόπουλος, με τη μεταστροφή του; «Ο Διονύσης έχει πει σημαντικά πράγματα. Εγώ δεν πρόκειται να λιθοβολήσω έναν άνθρωπο που οι δημιουργίες του με έχουν συγκινήσει, με έχουν εμπνεύσει, με έχουν κάνει να κλάψω. Εύχομαι στο Διονύση να ξαναβρεί τις χαμένες και τις εν υπνώσει αισθήσεις και ευαισθησίες του. Αν πάει "να παίξει για τα παιδιά στο Λαύριο", είμαι σίγουρος ότι θα πάψει να είναι θιασώτης των "μονόφθαλμων" της Ν.Δ.».

Ενας άλλος σταθμός, σ' αυτή την πορεία του Κ. Λαλιώτη, είναι ο επαναπροσδιορισμός των θέσεών του για το λαϊκισμό. «Τα κοινωνικά φαινόμενα δεν μπορείς να τα κρίνεις μόνο από την αισθητική τους πλευρά. Πρέπει να το αναλύσεις, να το κατανοήσεις και να μη βιαστείς να το καταδικάσεις. Και κυρίως πρέπει να το προσανατολίσεις σωστά. Να εξηγήσεις, δηλαδή, στους ίδιους και στην υπόλοιπη κοινωνία ότι υπάρχει διέξοδος. Τέλος, να το συνδέσεις με ένα πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων στο οποίο ο "λαϊκιστής" θα βρει την προβολή των αναγκών του και των δικαιών διεκδικήσεών του. Ο εγκλωβισμένος στην εξαθλίωση πολίτης πρέπει να πεισθεί ότι έχει και αυτός στον ήλιο μοίρα».

Εδώ υπεισέρχεται η ευθύνη των σοσιαλιστικών κομμάτων:

«Εάν ένα σοσιαλιστικό κόμμα δεν μπορεί να επικοινωνήσει ουσιαστικά και παιδευτικά με τους ανθρώπους της ανάγκης, αυτοί θα στραφούν σε τυφλές επιλογές είτε σε κινήματα ρατσισμού είτε κινήματα διαμαρτυρίας με ακροδεξιό προσανατολισμό - από το φαινόμενο του λεπενισμού οφείλουμε να βγάλουμε τα συμπεράσματά μας...

Ειδικά σε μια εποχή που εφαρμόζεται στη χώρα μας η βαλκανική εκδοχή του νεοφιλελευθερισμού, το ΠΑΣΟΚ πρέπει να εμποδίσει τη δεξιά να προσεγγίσει - με την ξύλινη γλώσσα των υποσχέσεων - το ρεύμα των ανθρώπων της ανάγκης, χωρίς όμως να τους καθηλώσει σε μια "χαμηλή πτήση" και να μείνει και το ίδιο καθηλωμένο. Και, άλλωστε, πολλές φορές η λαϊκιστική ακρότητα μπορεί να είναι πολύ πιο γνήσια από την καθωσπρέπει συμπεριφορά άλλων στρωμάτων, που και κάλπικη είναι και συνηθισμένη! Θεωρώ ότι η αλληλεγγύη μου με τους νεόπτωχους, τους ανθρώπους της ανάγκης, τους καταπιεσμένους και τους αδικημένους, είναι ηθική υποχρέωση. Είμαι με όλους αυτούς, γιατί θεωρώ ανήθικο και απάνθρωπο να οικοδομώ τη δική μου ευτυχία πάνω στη δυστυχία του άλλου».

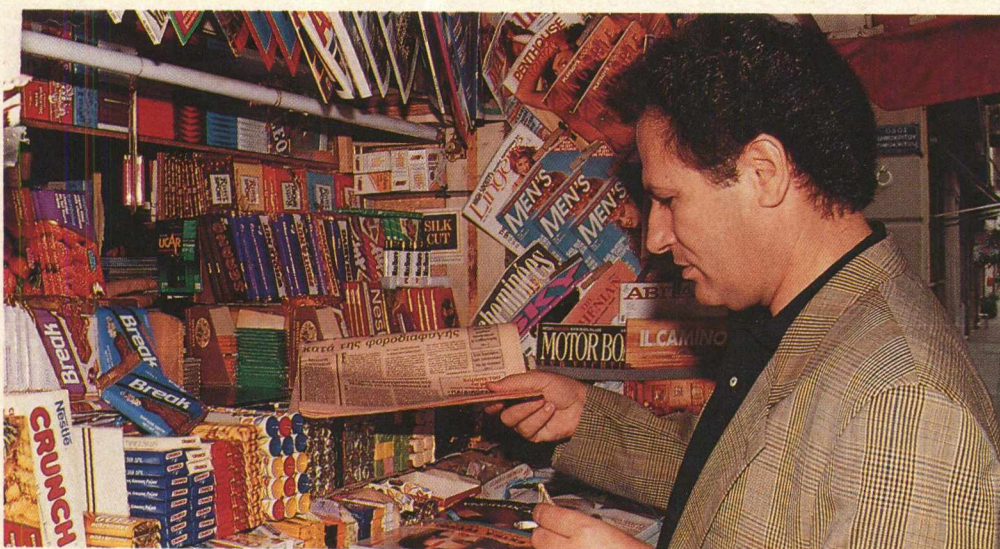
«Εγώ και οι άλλοι»

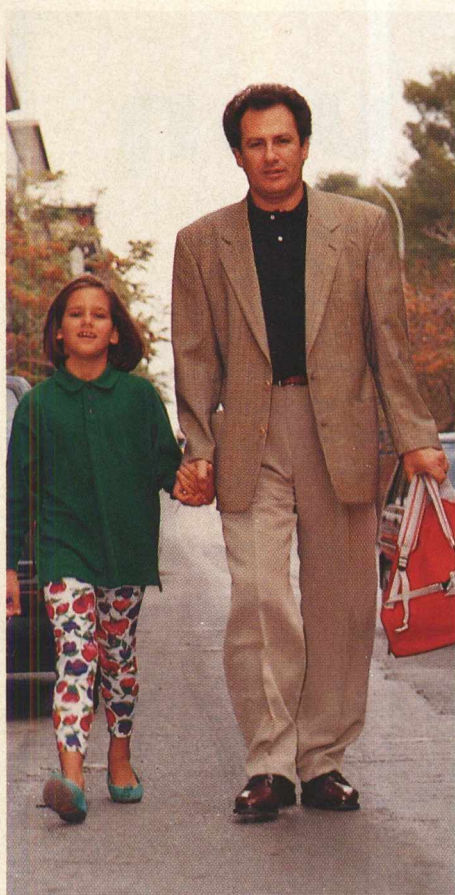
Τι λέει, όμως, ο Κώστας Λαλιώτης για τα πρόσωπα και τα πράγματα της ελληνικής πολιτικής σκηνής;

● ΓΙΑ ΤΗ Ν.Δ.: «Αυτή η κυβέρνηση έχει μια και μόνη ικανότητα: Να κάνει συνεχείς βουτιές από το κακό στο χειρότερο, είναι οι λεγόμενες βουτιές του θανάτου. Η Ν.Δ. βουλιάζει. Οι πιο οξυδερκείς και νουνεχείς υιοθετούν την αρχή "ο σώζων εαυτόν σωθήτω"».

● ΓΙΑ ΤΟΝ Κ. ΜΗΤΣΟΤΑΚΗ: «Θεωρώ ότι είναι ένας πολύ μέτριος πολιτικός, που έχει διασωθεί γιατί είναι ο πιο α-μοραλιστής από όλους. Και φαίνεται και είναι ένας πάτερ Φαμίλιας, ένας Δον Κορλεόνη της πολιτικής, όπως εύστοχα τον είχε χαρακτηρίσει ένα στέλεχος της Ν.Δ.».

● ΓΙΑ ΤΟ Μ. ΕΒΕΡΤ: «Είναι ένας βιωματικός και ικανός πολιτικός, ταυτισμένος με

H

**“Αυριανή”
σηματοποίησε το
αίσθημα ανθρώπων με
ορισμένη ηλικία,
ορισμένα αιτήματα και
ορισμένα βιώματα.
Προβλέπω ότι θα
ακροβατεί, θα
ανακυκλώνεται, θα
παλινδρομεί. Η πολιτική
είναι μεγάλη απόφαση
για να ταυτιστεί με το
εμπόριο».**

την αντιφατική διαδρομή της παράταξής του και της γενιάς του από τη 10ετία του '60 μέχρι σήμερα. Προσπαθεί να διατυπώνει με παρρησία τη γνώμη και τη θέση του, ανεξαρτήτως αν συμφωνεί ή διαφωνεί μαζί του. Οι δύο τελευταίοι “άθλοι” του Μιλτιάδη με εξένισαν.

Νομίζω ότι το μεγάλο του λάθος θα είναι αν επιλέξει τη σιωπή ή τον ανταρτοπόλεμο με άσφαιρα πυρά φοβούμενος μήπως έχει την ίδια τύχη με τον κ. Χεζελτάιν στην κούρσα της διαδοχής».

● ΓΙΑ ΤΟΝ Α. ΣΑΜΑΡΑ: «Είναι ένας “πολλά υποσχόμενος” πολιτικός, που μπορεί όμως να έχει την τύχη των μετεωριτών.

Είναι υποχρεωμένος να δώσει μια μάχη με το χρόνο και να αποδείξει ότι η παρουσία του δεν οφείλεται μόνο στο φαίνεσθαι αλλά και στο είναι της πολιτικής.

Φιλοδοξεί να προβάλλει ως ο Μέιτζορ της Ν.Δ. Όμως ο “image maker” του πρέπει να προσέξει πολύ για να μην καταγραφεί σαν η ελληνική εκδοχή του Νταν Κουέλ, γιατί αν μη τι άλλο άλλη είναι η σκιά του Μπους και άλλη του Μητσοτάκη».

● ΓΙΑ ΤΗ Μ. ΔΑΜΑΝΑΚΗ: «Δυστυχώς, είχε την ατυχία η ηγετική της παρουσία να συμπέσει χρονικά με την υπαρξιακή κρίση και με την πρωτοφανή δίνη της παραδοσιακής αριστεράς. Ετσι το φωτεινό χαμόγελο και η ανοιξιάρικη παρουσία της Μαρίας αργοσβήνουν μέσα στο καταχείμωνο του ΚΚΕ και μέσα στο μελαγχολικό φθινόπωρο του ΣΥΝ. Ευτυχώς, όμως, μέσα στις στάχτες υπάρχουν και οι σπίντες, που είναι μια ελπίδα».

● ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΛ. ΠΑΠΑΡΗΓΑ: «Έχει πολύ περισσότερες ικανότητες από όσες νομίζουν οι άλλοι. Είναι όμως παγιδευμένη ι-

στορικά και η πτήση της θα αρχίζει και θα εξαντλείται μέσα στο δόγμα, το “αναχρονισμό, την απολογία, τη λαθολογία και το χαράκωμα».

Αυτά, λοιπόν, λέει ο Κώστας Λαλιώτης. Κατά τα άλλα;

Στο επίπεδο της καθημερινότητας δεν είναι δύσκολο να μαντέψεις τι μπορεί να νοσταλγεί περισσότερο ο Κ. Λαλιώτης: «...Το Dolce! Ήταν το μεταίχμιο διαφορετικών κόσμων και διατηρούσε ομφάλιους λώρους με κάθε ηλικία, τάξη, ρεύμα, μόδα και ιδέα. Σ' αυτό το σύνορο ανάμεσα στο Κολωνάκι και τα Εξάρχεια υπήρχε μια λανθάνουσα ένταση, μια και το κάθε τι συνυπήρχε με το αντίθετό του. Είχαμε πλάι μας και την “ευλογία” της εκκλησίας και των παπάδων... Με τα χρόνια διαμορφώθηκε η φυλή του Dolce, που το καπρίτσιο μιας ηλικιωμένης κυρίας την πέταξε στους πέντε ανέμους. Μας έκανε τους τσιγγάνους του κέντρου της Αθήνας...».

— Και ποια ανάμνηση συνδεδεμένη με το Dolce έχει τη μεγαλύτερη αξία;

«Ο μουσικός κώδικας που είχα κάνει με έναν εκλεκτό της γενιάς μου και στέλεχος του “Ρήγα” - τον ευαίσθητο και έως τα άκρα συνεπή άνθρωπο, τον Νίκο Μεγγρέλη. Το σχέδιό μας ήταν ότι για να μυήσουμε τους Κνίτες στη ζωή, έπρεπε να τους φέρουμε στο Dolce και από μπολσεβίκους να τους κάνουμε “ντολτσεβίκους” ή “Dolce-vituous”... Δυστυχώς, ο φίλος μας ο Νίκος έφυγε νωρίς και δεν είδε το θαύμα αυτό να πραγματοποιείται...» ■

